

Materiały faktograficzne

Tomasz Duda,
tomasz.duda@usz.edu.pl,
Instytut Gospodarki Przestrzennej i Geografii Społeczno-Ekonomicznej,
Uniwersytet Szczeciński, Szczecin

Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu gryfickiego

Abstrakt: Analiza potencjału turystyczno-kulturowego powiatu gryfickiego jest częścią dużego projektu prowadzonego przez „Turystykę Kulturową” mającego na celu badania i porównanie potencjału poszczególnych mikroregionów w Polsce. Została ona przeprowadzona zgodnie z metodą opracowaną przez Armina Mikos von Rohrscheidt w 2010 r. w oparciu o bonitację punktową z odpowiednio dobranymi kryteriami odnośnie poszczególnych form wycieczek kulturowych i grup walorów. Analiza, podobnie jak wszystkie poprzednie, skupia się na potencjalnych celach turystyki kulturowej, zagospodarowaniu turystycznym oraz dostępności badanego obszaru.

I. Dane dotyczące przebiegu badania

Obszar badań: powiat gryficki

Lokalizacja: województwo zachodniopomorskie

Zasięg: mikroregion

Metodologia: metoda oceny potencjału turystyczno-kulturowego mikroregionów zawarta w: Mikos von Rohrscheidt A., 2010, Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy (wyd.2), wyd. KulTour.pl, Poznań

Kwerenda: źródłowa i literatury: maj-czerwiec 2018, wrzesień-październik 2018 i sierpień-wrzesień 2019

Zapytania waloryzacyjne w obiektach i wizje lokalne: sierpień 2019

Badania terenowe: sierpień-wrzesień 2019

Prowadzący badania terenowe: Tomasz Duda

Data wypełnienia formularza: marzec 2020

II. Formularz waloryzacyjny:

Kategoria I: Potencjalne cele turystyki kulturowej

I.A.: zabytki

I.A.a) obiekty sakralne:

Historyczna katedra (12 punktów)

brak

Historyczna bazylika (za pierwsze dwie, punkty tylko wówczas, jeśli nie są katedrami) (6)

brak

Historyczny zespół sakralny dużej wielkości Z (pierwsze dwa) (6)

brak

Mniejszy lub częściowo zachowany historyczny zespół sakralny (pierwsze dwa) (3)

brak

Historyczna znacząca świątynia innych religii ZD (za pierwsze dwie) (6)

brak

Sanktuarium historyczne o znaczeniu międzynarodowym (10)

brak

Sanktuarium historyczne o znaczeniu krajowym lub regionalnym (diecezjalnym) (jedno pierwsze) (6)

Sanktuarium Macierzyństwa NMP w Trzebiatowie (6)

Sanktuarium o znaczeniu ponadregionalnym bez historycznego kultu (za pierwsze dwa) (7)

brak

Inne sanktuarium tej rangi lub sanktuarium o znaczeniu regionalnym bez historycznego kultu (za pierwsze dwa) (3)

Sanktuarium Sursum Corda – Bałtycki Krzyż Nadziei w Pustkowie (3)

Inna historyczna stale dostępna świątynia innych wyznań i religii (4)

brak

Inna świątynia innych wyznań i religii Z (2)

Ewangelicki kościół św. Jana w Trzebiatowie (2)

Gotycka kaplica grecko-katolicka św. Gertrudy w Trzebiatowie (2)

Aktualna siedziba biskupia (6)

brak

Inny obiekt sakralny o znacznych walorach architektonicznych (pierwsze trzy) (4)

Gotycki kościół Mariacki z XIV-XV w. w Gryficach (4)

Gotycki kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Cerkwicy (4)

Kościół pw. Niepokalanego Serca Pana Jezusa z zabytkowym wyposażeniem – Roby (4)

I.A.b) Zamki i pałace:

Monumentalny zamek lub pałac historyczny, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy) (12)

brak

Monumentalny zamek lub pałac historyczny ZD (za pierwsze trzy) (10)

brak

Zamek lub pałac historyczny, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy) (5)

brak

Zamek lub pałac historyczny ZD (za pierwsze trzy) (3)

Pałac klasycystyczny w Trzebiatowie (3)

Renesansowy tzw. Stary Zamek w Płotach (3)

Nowy Zamek w Płotach (3)

Zamek lub pałac stylizowany D (za pierwsze dwa*) (2)

Pałac Ptaszynka w Rybokartach (2)

Pałac i założenie parkowe rodziny von Thadden-Trieglaff w Trzygłowie (2)

Dwór lub inna rezydencja, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy**) (6)

brak

Ruina historycznego zamku, pałacu, grodu D (za pierwsze trzy***) (2)

brak

Ruina historycznego zamku, pałacu, grodu, niedostępna (za pierwsze trzy****) (1)

Ruiny pałacu w Mechowie (dawny majątek pomorskich rodzin Ostenów i Blucherów) (1)

Ruiny rezydencji w Otoku (siedziba rodu Woedtke) (1)

I.A.c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne:

Średniowieczny cenny zespół urbanistyczny z rynkiem i ulicami, zachowany w znacznej części (za pierwsze trzy) (12)

Średniowieczny zespół urbanistyczny Trzebiatowa (tzw. pomorskiego Carcassone) (12)

Inny cenny zespół urbanistyczny na przynajmniej krajową skalę (10)

brak

Historyczny zespół urbanistyczny z rynkiem, zachowany we fragmentach (pierwsze dwa) (3)

brak

Budynek o znacznych walorach architektonicznych, miejsce ważnych wydarzeń ZD (pierwsze trzy) (6)

Kaplica Świętego Ducha w Trzebiatowie – miejsce wprowadzenia Reformacji na Pomorzu (6)

Budynek o znacznych walorach architektonicznych, miejsce ważnych wydarzeń Z (pierwsze dwa**) (3)

brak

Budynek o znacznych walorach architektonicznych ZD (pierwsze trzy**) (4)

Gotycko-renesansowy ratusz w Trzebiatowie (4)

Budynek – miejsce ważnych wydarzeń ZD (pierwsze dwa***) (4)

brak

Budynek o znacznych walorach architektonicznych Z (pierwsze trzy****) (3)

Kaplica Św. Jerzego w Trzebiatowie (3)

Budynek, miejsca ważnych wydarzeń Z (pierwsze dwa*****) (1)

brak

Historyczne fortyfikacje miejskie zachowane w znacznej części ZD (4)

brak

Znaczne fragmenty historycznych fortyfikacji miejskich (2)

Fragmenty średniowiecznych fortyfikacji miejskich w Trzebiatowie (2)

Fragmenty średniowiecznych fortyfikacji wraz z murami, bramami i basztami w Gryficach (2)

Ruiny fortyfikacji miejskich (1)

brak

Zachowane w znacznej części zespoły zabytkowe związane z dziejami innych niż polska grup etnicznych (za pierwsze dwa zespoły) (7)

brak

Pojedyncze zabytki związane z dziejami innych grup etnicznych ZD (za pierwsze dwa*) (4)

Założenie portu u ujścia Regi w Mrzeżynie (zastosowanie niemieckiej myśli technicznej w zagospodarowaniu i regulacji rzeki i basenów portowych) (4)

Częściowo zniszczone lub niedostępne obiekty związane z innymi grupami etnicznymi (pierwsze dwa) (1)

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu międzynarodowym ZD (pierwszy) (10)

brak

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu krajowym ZD (pierwsze dwa*) (7)

Latarnia morska w Niechorzu (7)

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu regionalnym ZD (do trzech***) (3)

Elektrownia wodna na Redze w Płotach (3)

Zespół młynów na Redze w Gryficach (3)

Modernistyczny most na Redze w Trzebiatowie (3)

Historyczna, funkcjonująca stale linia kolejowa lub żegluga (tylko za przystanek początkowy lub końcowy danej linii) (6)

brak

Historyczna, funkcjonująca sezonowo lub nieregularnie linia kolejowa lub żegluga (lub przystanki pośrednie linii stałej) (za pierwszy przystanek**) (4)

*Nadmorska Kolej Wąskotorowa Gryfice-Pogorzelica (4)***I.A.d) Obiekty militarne:**

Zespół forteczny o bardzo dużym znaczeniu militarnym, zachowany w znacznej części ZD (10)

brak

Zespół forteczny o mniejszym znaczeniu lub zachowany w mniejszej części* ZD (4)

brak

Zespół forteczny o mniejszym znaczeniu dostępny sezonowo lub w mniejszej części** (2)

brak

Pojedyncze zachowane obiekty forteczne ZD (za pierwsze dwa***) (2)

brak

Pojedyncze obiekty forteczne dostępne częściowo, ruiny fortec (pierwsze dwie****) (1)

brak

Zachowana w dużej części, dostępna linia umocnień, ważna strategicznie (pierwsze dwie) (4)

brak

Zachowana w niewielkiej części, dostępna linia umocnień* (2)

brak

Pojedyncze dostępne fragmenty umocnień (pierwsze dwa)** (1)

brak

Dodatkowe punkty za obiekty dziedzictwa kulturowego:

Obiekt Dziedzictwa Kulturowego o znaczeniu międzynarodowym ZD: UNESCO (dodatkowo 30)

brak

Obiekt będący na polskiej liście Pomników Historii ZD (dodatkowo, jeśli nie znajduje się on na liście UNESCO) (15)

brak

Przy braku ogólnej dostępności obiektów z tej grupy punkty są odejmowane, pozostawia się tylko 1/3 punktów przyznanych za dany obiekt, jeśli inaczej nie wskazano

nie dotyczy

Dodatkowe punkty za wszystkie miejsca lub obiekty wpisanych powyżej klas:

Za stałych przewodników miejskich, oprowadzających po obiektach lub przewodników obiektowych w języku polskim (za pierwsze pięć) (2)

brak

Za minimum dwa języki obce w ofercie przewodników (w pierwszych pięciu obiektach) (1)

brak

Za możliwość zamówienia przewodnika obiektowego** (pierwsze pięć) (1)

brak

Za minimum dwa języki obce w ofercie przewodników (w pierwszych pięciu) (1)

brak

Przewodniki elektroniczne po miejscu lub obiekcie (za pierwsze trzy) (1)

brak

Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego miejsca lub obiektu (pierwsze dwa) (2)

brak

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania miejsca lub obiektu (za pierwsze dwa) (1)

brak

Wersje obcojęzyczne przewodników elektronicznych (przynajmniej dwie wersje obcojęzyczne, w pierwszych trzech obiektach) (1)

brak

Własny materiał informacyjny w obiekcie, jak publikacje monograficzne, albumy (za pierwsze trzy obiekty) (1)

brak

Własny materiał informacyjny w językach obcych (przynajmniej dwóch) w pierwszych trzech obiektach (1)

brak

Za bardzo dobry (2) lub dobry (1) stan konserwacji i estetyki najważniejszych trzech obiektów (element uznaniowy) można doliczyć w sumie od 1 do 2 punktów dla całego regionu

brak

I.B. Miejsca historyczne lub znaczące:

I.B.a) Budowle historyczne i monumenty:

Monumenty (pomniki) o znaczeniu międzynarodowym (każdy) (8)

brak

Monumenty (pomniki) o znaczeniu krajowym (do trzech*) (6)

Pomnik Zaślubin Polski z morzem w Mrzeżynie (6)

Monumenty (pomniki) o znaczeniu regionalnym (do trzech**) (2)

Kamień Sursum Corda w Pustkowie (2)

Krzyż pokutny (pojednania) w Trzebiatowie (2)

Pomniki lub obiekty małej architektury o znaczeniu lokalnym (do trzech***) (1)

Taras widokowy na klifach w Trzęsaczu (1)

Plac Wielorybów w Rewalu (1)

Pomnik Rybaka w Rewalu (1)

Miejsca historyczne o międzynarodowym znaczeniu (do trzech) (8)

brak

Miejsca historyczne o znaczeniu krajowym (do trzech) (4)

Ruiny kościoła w Trzęsaczu – kościół na klifie (4)

Miejsca historyczne o znaczeniu regionalnym (do trzech**) (2)

Studzienka Misji Chrystianizacyjnej św. Ottona w Cerkwicy (2)

Miejsca związane z akcją utworów literackich o międzynarodowym znaczeniu (za pierwsze trzy) (3)

brak

Miejsca związane z akcją utworów literackich o krajowym znaczeniu (za pierwsze trzy) (2)

brak

Miejsca związane z biografią osób o międzynarodowym znaczeniu (pierwsze trzy) (3)

brak

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu (do trzech) ZD (2)

Pałac w Trzebiatowie – Maria z Czartoryskich Wirtemberska (2)

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu, niedostępne lub częściowo zachowane (za pierwsze dwa*) (1)

brak

Miejsca związane z biografią osób o regionalnym znaczeniu (pierwsze dwa) (1)

Cerkwica – miejsce związane z działalnością misjonarską św. Ottona z Bambergu (1)

Kłodkowo – miejsce związane z działalnością misjonarską św. Ottona z Bambergu (1)

Miejsca związane z biografią osób innej narodowości, ważnych w skali krajowej dla tych narodowości (za pierwsze dwa) (2)

brak

I.B.b) Cmentarze historyczne:

Nekropolia zbiorowa władców Polski (8)

brak

Nekropolia zbiorowa innych znanych w kraju osobistości (do trzech) (5)

brak

Nekropolia zbiorowa znanych osobistości w skali regionu (do trzech) (2)

brak

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali międzynarodowej (6)

brak

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali kraju (do trzech) (2)

brak

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali regionu (do trzech) (1)

brak

brak

Za każdy cmentarz zabytkowy lub inną nekropolię o znacznie ograniczonej dostępności – odejmuje się połowę przyznanych punktów

nie dotyczy

I.B.c) Budowle współczesne:

Budowle współczesne o bardzo wysokiej wartości architektonicznej D (do dwóch) (5)

brak

Budowle współczesne o bardzo wysokiej wartości architektonicznej (nie dostępne) (do dwóch*) (2)

brak

Budowle współczesne o wysokiej wartości architektonicznej (do trzech**) (1)

brak

I.C. Pojedyncze dzieła sztuki:

Pojedyncze obiekty sztuki historycznej o znaczeniu międzynarodowym (10)

brak

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu krajowym (do trzech) (5)

brak

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu regionalnym (do trzech*) (3)

brak

Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu międzynarodowym (9)

brak

Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu krajowym (do trzech*) (5)

brak

Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu regionalnym (do trzech**) (2)

brak

I.D. Muzea i wystawy (w tym skanseny, galerie, muzea techniki):

Muzea o znaczeniu międzynarodowym (10)

brak

Muzea o znaczeniu krajowym (do trzech) (8)

brak

Muzea o znaczeniu regionalnym (do trzech) (5)

Wystawa Zachodniopomorskiej Kolei Dojazdowej w Gryficach (Oddział Muzeum Narodowego w Szczecinie) (5)

Muzea o znaczeniu lokalnym (do trzech***) (2)

Multimedialne Muzeum na klifie w Trzęsaczu (2)

Muzeum-Galeria „Brama” w Gryficach (2)

Muzeum Rybołówstwa w Niechorzu (2)

Muzea typu skansenowskiego duże o przynajmniej regionalnym zasięgu (10)

brak

Inne muzea typu skansenowskiego (za pierwsze dwa) (6)

Park Miniatur Latarni Morskich w Niechorzu (6)

Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu krajowym (w sumie za pierwsze trzy) (4)

brak

Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu regionalnym* (w sumie za pierwsze trzy) (2)

Od średniowiecza do PRL-u – Muzeum Pałacowe w Trzebiatowie (2)

Damy Trzebiatowa, Pomorza i Europy – Muzeum Pałacowe w Trzebiatowie (2)

Organizacja Nocy Muzeów w regionie na dużą skalę (ponad 10 placówek) (4)

brak

Organizacja Nocy Muzeów w regionie na mniejszą skalę* (3-9 placówek) (2)

Muzeum Pałacowe w Trzebiatowie, Wystawa Kolei Nadmorskiej oraz Latarnia Morska (2)

Lokalne Izby Pamięci, ogólnodostępne prywatne kolekcje pamiątek (do trzech****) (1)

brak

Samodzielne prezentacje multimedialne (pierwsze dwie) (4)

brak

Przy wszystkich uwzględnionych powyżej muzeach i ekspozycjach **dodatkowe** punkty za:

Ekspozycje i prezentacje multimedialne (do dwóch) (2)

Multimedialne Muzeum Na klifie w Trzęsaczu (2)

Muzeum Pałacowe w Trzebiatowie (2)

Wersje obcojęzyczne ekspozycji i prezentacji multimedialnych (do dwóch) (1)

Multimedialne Muzeum Na klifie w Trzęsaczu (1)

Ekspozycje i prezentacje albo samodzielne placówki muzealne związane tematycznie z innymi grupami narodowymi lub etnicznymi, dziejami innych państw lub narodów (za pierwsze dwie z objaśnieniami w innym języku) (3)

brak

Przewodniki elektroniczne (1)

brak

Wersje obcojęzyczne przewodników elektronicznych (do dwóch języków za każdy) (1)

brak

Przewodnicy obiektowi stali (2)

Park Miniatur Latarni Morskich w Niechorzu (2)

Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie** (1)

Muzeum Pałacowe w Trzebiatowie (1)

Wystawa Zachodniopomorskiej Kolei Dojazdowej w Gryficach, oddz. Muzeum Narodowe w Szczecinie (1)

Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie w przynajmniej dwóch językach obcych (w braku stałych), za każdy język do trzech (1)

Park Miniatur Latarni Morskich w Niechorzu (j. niemiecki, angielski) (2)

Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego muzeum (pierwsze dwa) (2)

brak

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania muzeum (za pierwsze dwa) (1)

brak

Własny materiał informacyjny, wydany nie dawniej niż przed pięciu laty (1)

Trzebiatowskie Spotkania Pomorskie – Muzeum Pałacowe TOK w Trzebiatowie (1)

Park Miniatur Latarni Morskich w Niechorzu (1)

Wersje obcojęzyczne własnych materiałów informacyjnych (min. dwie wersje) (1)

Park Miniatur Latarni Morskich w Niechorzu (j. angielski, niemiecki) (1)

Sklep muzealny otwarty w godzinach pracy muzeum (1)

Multimedialne Muzeum Na klifie w Trzęsaczu (1)

Park Miniatur Latarni Morskich w Niechorzu (1)

Przy muzeach o znaczeniu **krajowym** dodatkowe punkty za:

Opis zbiorów w językach obcych (1)

nie dotyczy

Pojedyncze eksponaty (kolekcje) o znaczeniu międzynarodowym (do dwóch) (2)

nie dotyczy

Przy muzeach **regionalnych i lokalnych** punkty dodatkowe za:

Stałe godziny otwarcia (1)

Park Miniatur Latarni Morskich w Niechorzu (1)

Muzeum Pałacowe w Trzebiatowie (1)

Pojedyncze eksponaty lub kolekcje o znaczeniu międzynarodowym (do dwóch w sumie) (2)

brak

Pojedyncze eksponaty o znaczeniu krajowym (najwyżej jeden) (1)

brak

Każdą wystawę tematyczną stałą powyżej czterech (do dwóch w sumie) (1)

Muzeum Pałacowe w Trzebiatowie – sześć wystaw stałych (1)

Własny materiał informacyjny, opracowania mniejsze (broшуry, foldery) (1)

Muzeum Pałacowe w Trzebiatowie (1)

I.E. Eventy kulturowe

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu międzynarodowym (7)

brak

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu krajowym (do dwóch) (6)

brak

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)

brak

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu międzynarodowym (7)

brak

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu krajowym (do trzech) (6)

brak

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym (do trzech) (4)

Trzebiatowskie Święto Kaszy – Trzebiatów (4)

Mrzeżyński Festyn Rybny (4)

„Sąsiady” – festiwal popularyzujący tradycje, kulturę i historię mniejszości narodowych zamieszkujących gminę Trzebiatów (4)

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu międzynarodowym (7)

brak

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu krajowym (do dwóch) (6)

Inscenizacje Zaślubin Polski z Morzem – Mrzeżyno (6)

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)

Walki rycerskie podczas Trzebiatowskiego Święta Kaszy (4)

Rzadsze eventy kultury wysokiej lub masowej o znaczeniu międzynarodowym (jeden) (4)

brak

Regularne działanie na terenie regionu grup inscenizacji historycznej (za pierwsze dwie) (5)

GRH Nałęcz – Trzebiatów (5)

GR Baszta Kaszana – Trzebiatów (5)

Dodatkowy punkt przyznaje się za każdy dzień trwania danego eventu kultury masowej ponad 4 dni (jednak nie więcej niż 3 punkty w sumie)

brak

I.F. Funkcjonujące zakłady przemysłowe

Z ofertą turystyczną (do dwóch) (2)

brak

Z ofertą kulturową (do dwóch) (2)

brak

Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego zakładu (pierwsze dwa) (2)

brak

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania zakładu (pierwsze dwa) (1)

brak

Dodatkowo za obsługę w językach obcych (minimum dwa języki obce) (za każdą ofertę) (1)

brak

I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza:

ZOO, akwaria, parki dzikich zwierząt, inne duże obiekty zoologiczne (do trzech) (4)

brak

Park Narodowy z Muzeum Przyrodniczym na terenie regionu (8)

brak

Park Krajobrazowy na terenie regionu (do trzech) (2)

brak

Rezerwat przyrody na terenie regionu (poza parkami narodowymi i krajobrazowymi) (do trzech) (1)

Rezerwat przyrody „Mszar koło Siemidarżna” (1)

Rezerwat przyrody „Roby” (1)

Rezerwat przyrody „Nadmorski bór bażynowy w Mrzeżynie” (1)

Ogród Botaniczny, palmiarnia, arboretum (za pierwsze dwa) (4)

brak

Ogród przy rezydencji, park kultywowany (za pierwsze dwa) (2)

Ogród-park przypałacowy w Rybokartach (2)

Park miejski duży kultywowany (pow. 4 ha) z obiektami sztuki (pierwsze dwa) (2)

brak

Park miejski duży, kultywowany bez obiektów sztuki* (pierwsze dwa) (1)

brak

Park miejski mniejszy (pow. 1-4 ha) z obiektami sztuki** (za pierwszy) (1)

brak

I.F. Szlaki kulturowe:

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne lub realne szlaki turystyczne o znaczeniu międzynarodowym (8)

Europejski Szlak Gotyku Ceglanego (Trzebiatów) (8)

Pomorska Droga Świętego Jakuba (Trzebiatów, Cerkwica) (8)

Przebiegający przez region lub jego miejscowości materialne lub realne szlaki o znaczeniu krajowym (za pierwsze trzy) (6)

Szlak Latarni Morskich (Niechorze) (6)

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne lub realne szlaki o znaczeniu regionalnym (za pierwsze dwa) (3)

brak

Materialne lub realne szlaki turystyczne w regionie (własne) (za pierwsze trzy) (3)

brak

Materialne lub realne szlaki lub trasy w poszczególnych miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (3)

brak

Wirtualne szlaki turystyczne przebiegające przez teren regionu (za pierwsze trzy) (2)

Szlak Gryfitów – Trzebiatów, Roby (2)

Szlak Dziedzictwa Kulinarnego Pomorza „Smaki Pomorza” – Mrzeżyno (2)

Szlak Misji Chrystianizacyjnej św. Ottona z Bambergu – Cerkwica (2)

Wirtualne trasy tematyczne w miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (1)

Szlak Słonia – Trzebiatów (1)

Szlak Dwóch Bram – Gryfice (1)

Podziemne trasy turystyczne stale dostępne na terenie regionu (7)

brak

Regularna oferta objazdu turystycznego z przewodnikiem (za pierwsze dwie trasy) (3)

brak

Oferta objazdu turystycznego z przewodnikiem na zamówienie (za pierwsze dwie trasy) (1)

brak

Dodatkowe wersje językowe objazdu z przewodnikiem (za pierwsze dwie) (1)

brak

Kategoria II: Elementy obsługi turystycznej:**II.A. Informacja turystyczna:**

Informacja turystyczna na miejscu, regularnie czynna (2)

Informacja Turystyczna „Pod Arkadami” Trzebiatów (2)

Punkt IT w Bramie – Gryfice (2)

Punkt IT w Trzęsaczu (2)

Informacja w językach obcych (za każdy język do trzech) (1)

Punkt IT w Trzęsaczu – język angielski i niemiecki (2)

Informacja Turystyczna „Pod Arkadami” Trzebiatów – j. angielski i niemiecki (2)

Przewodnicy miejscy lub terenowi na zamówienie (3)

Trzebiatów (3)

Trzęsacz (-)

Przewodnicy miejscy lub terenowi (za każdy język do czterech) (1)

brak

Aktualny własny materiał informacyjny wysokiej jakości na temat regionu lub jego miejscowości (ogólnie) (2)

Trzebiatów (2)

Gryfice (-)

Trzęsacz (-)

Wersje obcojęzyczne materiału informacyjnego wysokiej jakości (każdy język do trzech) (1)

Trzebiatów – język niemiecki (1)

Trzęsacz – j. niemiecki (-)

Pozostały aktualny materiał informacyjny* (1)

Trzebiatów – informatory dot. Szlaku Słonia (1)

Gryfice (-)

Rewal, Niechorze i wybrzeże Rewalskie (-)

Wersje obcojęzyczne pozostałego materiału informacyjnego (od dwóch języków) (1)

brak

II.B. Infrastruktura turystyczna

Hotele 5, 4, 3, 2, 1-gwiazdkowe, hostele, schroniska, kwatery zorganizowane (za pierwsze dwa obiekty w każdej kategorii) (2)

*Pałac Pensjonat Ptaszynka – Rybokarty ***** (2)*

*Villa Hoff Trzęsacz ***** (2)*

*Hotel Residence Rewal *** (2)*

*Dvorek Nad Regą, Nowielice-Trzebiatów *** (2)*

Hotel Rega Trzebiatów (2)

Sandra Hotel & SPA Pogorzelica (2)

Camping "Klif" Rewal (2)

Pole Namiotowe w Niechorzu (2)

Szkolne Schronisko Młodzieżowe FALA – Pobierowo (2)

Istniejąca oferta pakietowa hoteli z usługami turystycznymi (za pierwsze dwie oferty w różnych klasach) (1)

brak

Restauracje z autentyczną kuchnią regionalną (za pierwszy obiekt) (3)

Villa Hoff Trzęsacz (3)

Restauracje z autentyczną krajową kuchnią tradycyjną (za pierwszy inny obiekt) (2)

brak

Inne restauracje (za pierwszy obiekt) (1)

Restauracja Niechorze (1)

Dodatkowe punkty za historyczne wnętrza restauracji (za pierwsze dwa obiekty) (1)

brak

Dodatkowe punkty za ofertę kulturową w restauracji (za pierwsze dwa obiekty) (1)

Villa Hoff Trzęsacz – wieczory kulinarne (1)

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 22.00 (za pierwszą) (1)

brak

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 24.00 (za pierwszą) (1)

brak

Bistra, bary (za pierwszy obiekt) (1)

Bar Korytko - Trzebiatów (1)

Możliwość wynajęcia na miejscu autokaru, minibusa, samochodu (za pierwsze dwie oferty) (2)

PKS Gryfice (2)

Usługi transportowe Trzebiatów (2)

II.C. Infrastruktura komunikacyjna:

Lotnisko z połączeniami międzynarodowymi w odległości mniej niż 50 km od centrum regionu (1 godzina na dotarcie) (4)

Port Lotniczy NZSS „Solidarność” Szczecin-Goleniów – odległość 43 km od Płotów (4)

Lotnisko z połączeniami krajowymi* w odległości mniejszej niż 50 km od centrum regionu (3)

brak

Duży dworzec kolejowy na miejscu (za pierwszy) (3)

brak

Inny* dworzec kolejowy na miejscu (za pierwszy) (2)

Dworzec kolejowy w Trzebiatowie (2)

Dworzec kolejowy w Gryficach (-)

Dworzec autobusowy na miejscu (za pierwszy) (2)

DA Płoty (2)

Przystanek autobusowy* na miejscu (za pierwszy) (1)

Rewal (1)

Gryfice (-)

Trzebiatów (-)

Port pasażerski morski na miejscu (za pierwszy) (3)

brak

Czynna przystań* pasażerska morska lub rzeczna (za pierwszą) (1)

Przystań statków wycieczkowych w Rewalu (1)

Autostrada lub droga szybkiego ruchu w odległości mniej niż 20 km (za pierwsze dwie) (4)

Droga szybkiego ruchu S6 na terenie powiatu (4)

Droga ekspresowa lub droga główna krajowa w odległości mniej niż 10 km (za pierwsze dwie) *Droga krajowa DK6 – na terenie powiatu (2)*

Inne połączenia* bez utrudnień dla autokarów (za pierwsze dwa) (1)

DW102 Międzyzdroje – Kołobrzeg (1)

DW103 Trzebiatów – Kamień Pomorski (1)

Obecność komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (2)

Gryfice, Rewal (2)

Kursy nocne komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (1)

brak

Całodobowa oferta taxi na miejscu (1)

brak

Stała oferta powozów, bryczek i inna retro (za pierwszą ofertę) (3)

brak

Oferta powozów, bryczek i inna retro na zamówienie (za pierwszą ofertę*) (1)

brak

II.D. Promocja turystyczna:

Samodzielny udział regionu lub wchodzących w jego skład miejscowości, gmin lub obiektów w światowych prestiżowych targach turystycznych (za każde stoisko w roku do trzech) (3)

brak

Samodzielny udział regionu lub innych podmiotów (jak wyżej) w krajowych targach turystycznych* (za każde stoisko do trzech) (2)

brak

Wydawanie regularnych publikacji o charakterze promocyjnym (za pierwsze dwa w ostatnim roku) (1)

brak

Zorganizowanie podróży/wizyty medialnej w ostatnich dwóch latach (2)

Szlakiem Gryfitów – Trzebiatów, Roby (2)

Zorganizowanie konferencji naukowej lub popularyzującej związanej z turystyką w ciągu ostatniego roku (1)

Konferencja-warsztaty „Szlak Gryfitów” Trzebiatów (1)

Kategoria III: Pozostała oferta czasu wolnego

III. Instytucje kultury:

Teatr stały (pierwszy obiekt) (3)

brak

Filharmonia na miejscu (3)

brak

Stała oferta koncertów muzycznych* (za pierwszą ofertę) (2)

Międzynarodowy Festiwal Muzyki Gitarowej w Trzęsaczu (2)

Sezonowa oferta teatralna lub muzyczna** (za pierwsze dwie) (1)

Gryfice – „Festiwal Słońca” – Przegląd Teatrów Niepełnosprawnego Aktora (1)

Opera na miejscu (2)

brak

Teatr muzyczny (operetka, rewia lub musical) na miejscu (za pierwszą ofertę) (2)

brak

Kino stałe (za pierwszy obiekt) (2)

Kino Kapitol - Gryfice (2)

III.B. Atrakcje krajobrazowe

Góry ze znakowanymi szlakami turystycznymi na terenie regionu (2)

brak

Jeziora zdadne do kąpieli, dostępne ze szlakami pieszymi/rowerowymi (pierwszy akwen) (2)

Jezioro Rejowickie (2)

Brzeg morski na terenie regionu (3)

wybrzeże Morza Bałtyckiego (3)

Pomniki przyrody (za pierwsze dwa) (1)

Lipy drobnolistne w Trzęsaczu (1)

Dęby Trzygłowa - Trzygłów (1)

Wież (punkty) widokowe stale dostępne (za pierwsze dwie) (1)

Trzęsacz – klif (1)

Niechorze – latarnia morska (1)

Możliwość zamówienia lotu turystycznego nad regionem lub miejscowością (za pierwszą) (3)

brak

III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna:

Baseny kryte ogólnodostępne (za pierwszy obiekt) (2)

Basen-Pływalnia w Gryficach (2)

Baseny otwarte ogólnodostępne (za pierwszy obiekt przy braku basenu krytego) (1)

brak

Plaże morskie ogólnodostępne, plaże jeziorne rzeczne (za pierwszy obiekt) (2)

Plaża w Rewalu (2)

Plaża w Niechorzu (-)

Plaża w Trzęsaczu (-)

Plaża w Pogorzeliczy (-)

Stała oferta kursów językowych ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (2)

Szkoła Języków Obcych TOP w Gryficach (2)

Sezonowa* oferta kursów językowych ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (1)

brak

Stale centra sportowe z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (2)

Centrum Sportu Rewal (2)

Sezonowe* centra sportowe z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (1)

brak

Stadiony sportowe (za pierwszy obiekt) (1)

Stadion w Gryficach (1)

Szkoły i szkolenia sportowe ogólnodostępne (jeździeckie, lotnicze, inne) (pierwsze dwa) (1)

Szkoła Jeździecka w Nowielicach (1)

Lodowiska ogólnodostępne stałe (za pierwszy obiekt) (2)

brak

Lodowiska sezonowe* (za pierwszy obiekt) (1)

brak

Kategoria IV: Inne czynniki wspierające turystykę kulturową

IV.A. Instytucje w regionie:

Obecność uniwersytetu w regionie (za pierwszy) (4)

brak

Obecność innej uczelni wyższej w regionie (za pierwsze dwie) (2)

brak

Obecność siedziby władz państwowych (5)

brak

Obecność siedziby władz wojewódzkich (2)

brak

IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej w regionie

Oficjalne kurorty (za pierwsze trzy miejscowości) (4)

brak

Sanatoria i ogólnodostępne ośrodki rehabilitacji (punkty za pierwsze dwa obiekty) (2)

Szpital w Gryficach (2)

IV.C. Oferta turystyki biznesowej w regionie

Regularne organizowanie imprez targowych o przynajmniej krajowym zasięgu (2)

brak

Obecność krajowych central wielkich firm w regionie (za pierwsze trzy) (2)

brak

Całoroczne centra konferencyjne (za pierwszy obiekt) (3)

Sandra Hotel & SPA Pogorzelica (3)

IV.D. Oferta shoppingu w regionie

Galeria zakupów o znaczeniu regionalnym (za pierwszy obiekt) (4) za jeden następny (2)

brak

Autoryzowany punkt sprzedaży specyficznych produktów regionalnych z patentem europejskim (za pierwszy obiekt) (2)

brak

Autoryzowany punkt sprzedaży specyficznych produktów regionalnych znanych na skalę krajową (za pierwszy obiekt) (1)

brak

Deptak handlowy (za pierwszy) (2)
 Promenada nadmorska – Trzęsacz (2)

IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów

Istnienie zagranicznych związków partnerskich regionu lub jego miejscowości (pierwsze cztery) (1)

Związek partnerskich miast: Gryfice - Gustrow (Niemcy) (1)

Związek partnerskich miast: Trzebiatów - Großräschen (Niemcy) (1)

Związek partnerskich miast: Płoty - Niebull (Niemcy) (1)

Podsumowanie:

kategoria I: 226

kategoria II: 68

kategoria III: 24

kategoria IV: 10

Łącznie: 328

Tabela 1. Zestawienie punktacji dla powiatu gryfickiego w zakresie turystyki kulturowej

Kategoria	Podkategoria	Liczba uzyskanych punktów	Maksymalna liczba punktów
I. Potencjalne cele turystyki kulturowej	I.A. Zabytki	93	473
	I.A. a) Obiekty sakralne	25	122
	I.A. b) Zamki i pałace	15	108
	I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne	53	140
	I.A. d) Obiekty militarne	0	18
	Dodatkowe punkty w kategorii I.A.	0	
	I.B. Miejsca historyczne lub znaczące	23	168
	I.B. a) Budowle historyczne i monumenty	23	102
	I.B. b) Cmentarze historyczne	0	56
	I.B. c) Budowle współczesne	0	10
	I.C. Pojedyncze dzieła sztuki	0	72
	I.D. Muzea i wystawy	43	205
	I.E. Eventy kulturowe	32	150
	I.F. Zakłady przemysłowe z ofertą turystyczną	0	16
	I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza	5	53
	I.H. Szlaki kulturowe	30	106
	<i>RAZEM za kategorię I</i>	226	1243
II. Elementy obsługi turystycznej	II.A. Informacja turystyczna	17	17
	II.B. Infrastruktura turystyczna	28	51
	II.C. Infrastruktura komunikacyjna	20	32
	II.D. Promocja turystyczna	3	20
	<i>RAZEM za kategorię II</i>	68	120

III. Pozostała oferta czasu wolnego	III.A. Instytucje kultury	5	12
	III.B. Atrakcje krajobrazowe	9	14
	III.C. Oferta sportowa, rekreacyjna i edukacyjna	10	13
	<i>RAZEM za kategorię III</i>	24	39
IV. Inne czynniki wspierające turystykę kulturową	IV.A. Instytucje w regionie	0	15
	IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej	2	16
	IV.C. Oferta turystyki biznesowej	3	11
	IV.D. Oferta shoppingu	2	11
	IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów	3	4
	<i>RAZEM za kategorię IV</i>	10	57
SUMA (WSZYSTKIE KATEGORIE)		328	1453

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy potencjału metodą bonitacji punktowej

III. Ocena mikroregionu z punktu widzenia turystyki kulturowej

W wyniku przeprowadzonej waloryzacji potencjału turystyczno-kulturowego powiatu gryfickiego (województwo zachodniopomorskie) wykazano, że analizowany mikroregion w najważniejszej dla oceny kategorii (I. Potencjalne cele turystyki kulturowej) uzyskał **226 punktów**. Zgodnie z przyjętym podziałem zaproponowanym przez Mikosa von Rohrscheida [2010, s. 447-472] oznacza to, że mamy do czynienia z jednostką administracyjną o **średnim potencjale** turystyczno-kulturowym (przedział punktowy 100-250). Biorąc pod uwagę dotychczasową ocenę potencjału mikroregionów województwa zachodniopomorskiego (siedem powiatów – kołobrzeski [Buryan, Mikos v. Rohrscheidt 2014], koszaliński [Lewańska 2014], stargardzki [Duda 2018b], grodzki Szczecin [Duda 2019a], gryfiński [Duda 2019b], kamieński [Duda 2019c] oraz białogardzki [Duda, Głabiński, Szostak 2019]), analizowany mikroregion należy do potencjalnie słabiej przystosowanych do rozwoju turystyki kulturowej regionów województwa. Należy jednak wyraźnie podkreślić, że wynik raportu porównywany jest w tym przypadku jedynie z powiatami o dość ugruntowanej pozycji w kontekście ruchu turystyki kulturowej na Pomorzu Zachodnim. Obiektywnej oceny będzie można dokonać dopiero po wykonaniu analiz 75-80% powiatów w województwie. Biorąc pod uwagę wynik niniejszego raportu, w kategorii I, najważniejszej z punktu widzenia oceny potencjału turystyczno-kulturowego, powiat gryficki uzyskał jednak 226 punktów, co pozwala na dość optymistyczne perspektywy rozwoju przestrzeni turystyki kulturowej. Tak dobry wynik nie jest jednak zaskoczeniem, gdyż powiat gryficki wraz z historycznymi grodami – Trzebiatowem i Gryficami od dawna postrzegany jest jako jeden z najciekawszych pod tym względem regionów Pomorza Zachodniego.

Powiat gryficki należy do mniejszych powiatów województwa zachodniopomorskiego, a jego powierzchnia nieznacznie przekracza 1015 km². W większości swojej części obszar leży na Pobrzeżu Szczecińskim, obejmując Równinę Gryficką, środkową część Wybrzeża Trzebiatowskiego oraz niewielkie fragmenty równin: Nowogardzkiej i Goleniowskiej [Kondracki 1998, s. 44-53].

Główną osią, nie tylko hydrograficzną, ale również historyczną i kulturową powiatu jest Rega, zwana często królową pomorskich rzek. Ukształtowała ona w dużej mierze charakter i bogactwo najważniejszych grodów regionu, które swój rozwój zawdzięczały możliwościom handlu i spławiania towarów wzdłuż Regi. Płynie ona bowiem przez wszystkie

duże ośrodki miejskie powiatu – Płoty, Gryfice i Trzebiatów. Zabytkowe założenie miejskie Trzebiatowa należy do najlepiej zachowanych średniowiecznych układów na Pomorzu Zachodnim. Miasto to, zwane często pomorskim Carcassone, posiada wiele gotyckich zabytków architektury, jak również zapisało się na stałe w historii regionu i całego Księstwa Pomorskiego. Tutaj, w 1534r., podpisano dekret, na mocy którego w całym Księstwie wprowadzono zasady Reformacji Marcina Lutra. Miejsce zebrania ówczesnego Sejmu Stanów Pomorskich – gotycka kaplica Świętego Ducha, stoi do dziś i jako cerkiew prawosławna udostępniona jest również turystom.

Oddalone około 40 km od wybrzeża Bałtyku Płoty mogą poszczycić się aż dwiema rezydencjami (tutaj zwanymi zamkami), co jest absolutnym wyjątkiem w skali całej Polski północnej. Listę największych atrakcji turystycznych uzupełniają ponadto latarnia morska w Niechorzu wraz z pobliską wystawą miniatur latarni z całej Polski, ruiny gotyckiego kościoła na klifie w Trzęsaczu czy studzienka św. Ottona w Cerkwicy. Ta ostatnia związana jest z misją chrystianizacyjną, jaką na Pomorzu prowadził wspomniany biskup z Bambergu w XII w. Wszystkie te elementy, jak również liczne wydarzenia kulturowo-turystyczne (m.in. Trzebiatowskie Święto Kaszy), szlaki tematyczne czy elementy tradycji kulinarnych, składają się na obraz dużej różnorodności, jaka cechuje powiat gryficki, zamieszkiwany obecnie przez ponad 60 tys. mieszkańców.

Nie bez znaczenia dla rozwoju turystyki kulturowej w powiecie gryfickim, jest jego położenie w bezpośrednim sąsiedztwie wybrzeża Morza Bałtyckiego. Pomorze Zachodnie od lat znajduje się w czołówce krajowej pod względem zasobności bazy noclegowej (w 2019 r. udzielono tu ponad 5,8 mln noclegów, co stanowi niemal 15% w skali całej Polski [za: GUS z dn. 31.01.2020]), a powiat gryficki zajmuje wysokie czwarte miejsce (po kołobrzeskim, kamieńskim i Świnoujściu) pod względem gęstości bazy noclegowej w województwie (12,3 miejsc noclegowych na 1 km² w 2014 r. [Audyt turystyczny Pomorza Zachodniego, 2014]). Dane te dotyczą okresu do końca lutego 2020 r. i początku długotrwałego kryzysu wywołanego pandemią wirusa i chorobą COVID-19. Trudno powiedzieć, w jakim stopniu i czasie aktywność ta zostanie przynajmniej częściowo odbudowana po tym okresie.

Tak duża popularność turystyki wypoczynkowej oraz innych form aktywności nadmorskiej z pewnością przyczynia się do popularyzacji miejsc, które z racji swojego położenia, dobrej dostępności oraz obecności zasobów o dużym potencjale turystycznym, stanowią alternatywne cele wyjazdów do strefy wybrzeża. Zdecydowana większość walorów o charakterze turystyczno-kulturowym jest w powiecie gryfickim jednak nieco oddalona od strefy nadmorskiej i koncentruje się wzdłuż naturalnej osi regionu, jakim jest dolina rzeki Regi. Niemniej jednak miejsca te (zwłaszcza Trzebiatów z jego bogactwem zabytków i ciekawą historią) stanowią alternatywę na jednodniowe czy nawet półdniowe wycieczki dla wypoczywających nad morzem wczasowiczów. Jak wynika z przeprowadzonej analizy i inwentaryzacji zasobów turystycznych, miejsca te są bardzo słabo wyposażone w obiekty bazy towarzyszącej, niezbędnej dla prawidłowego rozwoju przestrzeni turystycznej w regionie. Poza strefą nadmorską na terenie powiatu w zasadzie nie istnieje dobrze rozwinięta i wypromowana baza noclegowa (poza kilkunastoma obiektami, w większości o charakterze gospodarstw agroturystycznych), ani w pełni tego słowa znaczeniu baza gastronomiczna. Pojedyncze obiekty funkcjonują jedynie w większych ośrodkach miejskich (Trzebiatów, Gryfice) oraz miejscami wzdłuż głównych tras komunikacyjnych (droga krajowa nr 6, czy drogi wojewódzkie 102, 103 czy 109).

W ostatnich latach podejmowane są jednak różnorodne działania, które stopniowo zmieniają wizerunek regionu i jego funkcjonalność w kontekście rozwoju przestrzeni turystycznej. Wprawdzie ciągle obserwuje się brak w pełni rozwiniętej oferty turystyki kulturowej, w postaci choćby dobrze zarządzanych wycieczek tematycznych czy innych, alternatywnych form zwiedzania, to jednak z roku na rok zwiększa się gama ofert kulturowo-

turystycznych, które przynajmniej w podstawowym zakresie odciążąby silnie nasyconą przestrzeń nadmorskiej turystyki wypoczynkowej (3S). Do takich aktywności należą m.in. organizacja różnorodnych wydarzeń bazujących na lokalnych tradycjach i historii, jak również rewitalizacja szlaków tematycznych, których zasięg oddziaływania również zwiększa się w dość szybkim tempie. Poza Pomorską Drogą Świętego Jakuba, której trasa wiedzie przez miejscowości powiatu gryfickiego (m.in. Trzebiatów, Kłodkowo, Cerkwice), realnych kształtów nabiera Szlak Gryfitów – nowa inicjatywa turystyczna w regionie bazująca na elementach historii i dziedzictwa kulturowego dawnego Księstwa Pomorskiego. Trzebiatów oraz położone kilka kilometrów na północ Roby stanowią ważne punkty przystankowe na tworzonym obecnie szlaku. Są to miejsca, bezpośrednio lub pośrednio związane z działalnością książęcą dynastii Gryfitów, dawnych władców Pomorza.

Zupełnie niewykorzystane turystycznie pozostają zasoby archeologiczne i zabytki okresu wczesnego średniowiecza, które dość licznie występują na terenie powiatu. Pozostałości grodzisk, wałów grodowych czy też dawnego osadnictwa czekają ciągle na odpowiednie zagospodarowanie i udostępnienie dla odwiedzających. Problemem w tym przypadku nie jest jednak brak chęci czy nawet odpowiedniego wsparcia finansowego, ale przygotowanie odpowiedniej interpretacji miejsc, bazującej na dobrze przygotowanej narracji wykorzystującej różne możliwości dotarcia do zróżnicowanego odbiorcy. Szans na poprawę sytuacji w tym zakresie upatruje się w rozwijających się szlakach tematycznych regionu oraz coraz większym zainteresowaniu regionalną historią i elementami lokalnego dziedzictwa kulturowego.

Szansę na rozwój turystyczny powiatu gryfickiego daje również jego dość dobre skomunikowanie z pozostałą częścią regionu Pomorza Zachodniego, a tym samym resztą kraju. Sytuacja jeszcze bardziej uległa poprawie po wybudowaniu bezkolizyjnej drogi ekspresowej S6, łączącej Szczecin z Koszalinem. Dzięki niej dotarcie do stolicy województwa zajmuje nie więcej niż 1,5 godziny, a w zasięgu godzinnej podróży dostępny jest m.in. międzynarodowy port lotniczy w Goleniowie. Drogi wojewódzkie łączą powiat z sąsiednimi regionami i większymi ośrodkami miejskimi, jak Kamieniem Pomorskim, Goleniowem, Kołobrzegiem czy Międzyzdrojami. W sezonie letnim swoją przepustowość traci natomiast nadmorska droga DW102, na której często tworzą się wówczas zatory i ciężkie do rozładowania korki. Osoby nieposiadające własnego środka transportu muszą jednak liczyć jedynie na dość rzadko kursujące środki transportu publicznego (kolej czy autobusy).

IV. Powiat gryficki jako destynacja turystyki kulturowej

Dość bogate dziedzictwo historyczne oraz dostępność walorów kulturowych sprawiają, że powiat gryficki postrzegany jest jako jeden z ciekawszych i szybko rozwijających się celów wyjazdów turystyki kulturowej na Pomorzu Zachodnim. Bliskość wybrzeża Morza Bałtyckiego i popularnych miejscowości wypoczynkowych czy kąpielisk nadmorskich (m.in. Trzęsacza, Pogorzelicy czy Mrzeżyna) w znacznym stopniu determinuje jednak charakter omawianej przestrzeni turystycznej, nadając jej wyraźnie określone funkcje rekreacyjne. Turystyka kulturowa ciągle pozostaje niejako w cieniu, stając się jedynie alternatywą dla przebywających nad morzem wczasowiczów.

Analiza potencjału turystyczno-kulturowego powiatu gryfickiego i interpretacja jej wyników pozwoliły na wskazanie kilku form turystyki kulturowej, które wydają się mieć w regionie najlepsze warunki rozwojowe i mają szansę stać się w niedalekiej przyszłości celem podróży turysty kulturowego.

Turystyka dziedzictwa kulturowego

Elementy regionalnego i lokalnego dziedzictwa kulturowego zachowały się głównie w kilku większych ośrodkach miejskich oraz kilkunastu założeniach wiejskich, rozproszonych po terenie całego powiatu gryfickiego. Największe nagromadzenie zabytkowych budowli, reprezentujących głównie charakterystyczny dla Pomorza Zachodniego styl gotyku ceglanego, występuje w Trzebiatowie. To miasto, nazywane często pomorskim Carcassone, posiada nie tylko widoczny w przestrzeni średniowieczny układ miejski, ale również wiele z ocalałych obiektów zabytkowych – m.in. monumentalnej świątyni pw. Macierzyństwa NMP, kaplicy Świętego Ducha, pałacu nad Młynówką (dopływem Regi), a także sporych fragmentów miejskich fortyfikacji wraz z bramą i cylindryczną basztą. Trzebiatów poszczycić się może również bogatą historią, której przebieg odcisnął znaczące piętno na dziejach całego Pomorza. O dużym znaczeniu zabytkowych obiektów miasta, jak również jego historii, świadczy włączenie go w struktury Europejskiego Szlaku Gotyku Ceglanego, Pomorskiej Drogi Świętego Jakuba [Duda 2014, s. 71-97] oraz powstającego właśnie Szlaku Gryfitów [Duda 2018a, s. 95-112]. Ważną inicjatywą, w dużym stopniu przyczyniającą się do postrzegania miasta jako ważnego elementu turystyki kulturowej regionu, było stworzenie miejskiego szlaku turystycznego, tzw. Szlaku Słonia. Jego nazwa nawiązuje do wydarzenia z XVII w., kiedy to miasto nawiedziła trupa cyrkowa z tresowanym słoniem. Uwieczniony wizerunek zwierzęcia, w postaci zachowanego sgraffito, zobaczyć można na ścianie jednej z kamienic Trzebiatowa.

Potencjał do rozwoju turystyki dziedzictwa kulturowego obserwuje się nie tylko w Trzebiatowie. W interpretacji regionu warto wykorzystać dolinę Regi, nie tylko jako oś komunikacyjną czy rekreacyjną, ale również jako oś narracyjną w kreowaniu tematycznego zwiedzania szeroko pojmowanej ziemi gryfickiej. Dziedzictwo dawnych rodów szlacheckich zamieszkujących obszar Pomorza dostrzegane jest już w Płotach i dalej w okolicach Gryfic czy analizowanego już wcześniej Trzebiatowa. Ślady ich aktywności zobaczyć można m.in. Rybokartach oraz Trzygłowie, gdzie zachowały się wspaniałe rezydencje i założenia parkowo-pałacowe, należące niegdyś do znamienitych rodzin pomorskich.

Specyficznym elementem dziedzictwa regionu jest współzależność przyrodniczo-kulturowa, widoczna choćby w materiale budulcowym większości obiektów zabytkowych. Najlepszym przykładem miejsca, gdzie w sposób widoczny obserwuje się zależności pomiędzy siłami przyrody a działalnością człowieka są ruiny gotyckiego kościoła w Trzęsaczu. Stojąca na wysokim klifie ostatnia ściana dawnej świątyni zabezpieczona jest obecnie przed niszczyielskim działaniem bałtyckich fal. Jest to miejsce, wokół którego powstało wiele ciekawych legend i historii, wykorzystywanych obecnie w narracji przewodnickiej oraz interpretacji obiektu.

Potencjał powiatu gryfickiego i jego znaczenie w historii Pomorza Zachodniego powinny stanowić podstawę budowania przestrzeni turystyki dziedzictwa oraz markowych produktów bazujących na elementach tradycji i kultury pomorskiej. Ich rdzeń mogłyby tworzyć funkcjonujące lub projektowane tematyczne szlaki kulturowe, przebiegające przez teren powiatu. Autor opracowania widzi jednak potrzebę ich znacznie większej promocji, jak również zwiększenia nakładów w budowanie wokół nich działań, wydarzeń oraz mikro-produktów turystycznych. Istnieje również potrzeba poprawy jakości informacji i oznakowania w kontekście przynależności miejsc i obiektów do szlaku.

Turystyka religijna

Turystyka religijna i pielgrzymkowa na Pomorzu Zachodnim nie należy do najbardziej popularnych i rozwiniętych form turystyki kulturowej. W dużej mierze wynika to wielowiekowych tradycji reformacyjnych na tych terenach i całkowitej wymianie ludności po II wojnie światowej. Powiat gryficki jest jednak na tym tle dość wyjątkowy. Jest jedynym

(poza Szczecinem) regionem, na obszarze którego funkcjonują dwa sanktuaria archidiecezjalne (Trzebiatów oraz Pustkowo koło Rewala). Od wielu lat miejsca te stanowią cele podróży religijnych oraz pielgrzymek, nie tylko z terenów województwa. Popularność wspomnianych ośrodków pielgrzymkowych wynika głównie z ich wyjątkowości. Trzebiatowskie sanktuarium powstało bowiem na bazie kultu maryjnego pochodzącego jeszcze z czasów przedwojennych co jest ewenementem na skalę krajową – obszar ten w tym czasie był bowiem pod bezpośrednim wpływem kościoła ewangelickiego. Pustkowo natomiast to jedno z najmłodszych sanktuariów regionu (powstało w 2012 r.) i bardzo nietypowe – jest bowiem kopią krzyża z Giewontu i stoi na klifowym brzegu Morza Bałtyckiego.

Niezwykle ważnym miejscem w kontekście rozwoju turystyki religijnej jest wspomniany już wielokrotnie w niniejszym raporcie Trzebiatów. To miasto czterech wyznań, w którym do dziś funkcjonują obok siebie historycznie uwarunkowane świątynie – katolicka, ewangelicka, prawosławna oraz grecko-katolicka. Tego typu nagromadzenie różnych obiektów religijnych jest unikatem w skali całego Pomorza. Zdaniem autora istnieją zatem doskonale przesłanki do stworzenia na tej bazie oferty turystycznej obejmującej interpretację, a poprzez to poznanie zróżnicowania wyznaniowego na terenie Pomorza.

Przez teren powiatu gryfickiego przebiegają również szlaki tematyczne, w tym kilka o charakterze religijnym, czy raczej historyczno-religijnym. Należą do nich m.in. Pomorska Droga Świętego Jakuba, która jest częścią największej w Europie sieci szlaków pątniczych i kulturowo-religijnych, a także Szlak Misji Chrystianizacyjnej Świętego Ottona z Bambergu – wirtualny szlak, który nadal czeka na pełną rewitalizację i zagospodarowanie, jako produktu turystyki religijnej i kulturowej. Rekonstrukcja takiego szlaku z pewnością przyczyniłaby się do znaczącego rozwoju przestrzeni turystyki religijnej na całym Pomorzu. W dużej mierze bazuje bowiem on na historycznych źródłach i przesłankach, wskazując jednocześnie na oryginalny, pomorski charakter dawnej pobożności ludowej i początkach chrześcijaństwa w tej części Europy.

Turystyka eventowa

Zdecydowana większość imprez masowych czy wydarzeń kulturowych na terenie powiatu gryfickiego ma charakter wykreowanych na potrzeby turystyczne produktów. Nie bazują one zatem na przesłankach tradycyjnych, związanych z lokalnym krajobrazem kulturowym czy historią, a organizowane są przede wszystkim w wąskim pasie nadmorskim, gdzie każdego roku wypoczywają tysiące letników. Są typowym produktem tworzonym na potrzeby rozrywki i zagospodarowania czasu wolnego wczasowiczom.

Istnieją jednak imprezy, które wykorzystując regionalne tradycje lub wydarzenia, przyciągają ruch turystyczny. Należy do nich przede wszystkim Trzebiatowskie Święto Kaszy, organizowane każdego roku pod koniec lipca. Swoją genezę nawiązuje do popularnej legendy o wojnie miast pomiędzy Trzebiatowem a Gryficami. Wydarzenie ma charakter masowy, na terenie całego miasta odbywają się liczne zabawy i rekonstrukcje historyczne. Podobnym, choć odnoszącym się do innych czasów historycznych jest rekonstrukcja zaślubin Polski z morzem, która odbywa się w marcu w Mrzeżynie.

Potencjał turystyki wydarzeń w regionie powiatu gryfickiego bazuje na niematerialnych zasobach kulturowych i historycznych oraz tradycjach, które powoli odradzają się wśród lokalnych społeczności. Potrzeba jednak czasu i zwiększenia nakładów na edukację regionalną, by jeszcze mocniej zbudować poczucie utożsamiania się mieszkańców z bogatą, ale też skomplikowaną historią miejsca. Niemniej jednak taka forma interpretacji miejsca, manifestacji swojej tożsamości i podkreślenia zróżnicowania kulturowego regionu wydaje się mieć poważne szanse realizacji.

Bibliografia:

- Buryan P., Mikos v. Rohrscheidt A., 2014, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu kołobrzeskiego*, Turystyka Kulturowa, vol.6 (2014), s. 95-108
- Duda T., 2018a, *Szlak dziedzictwa kulturowego jako produkt identyfikujący tożsamość i stymulujący dywersyfikację turystyki w regionie – na przykładzie budowanego Szlaku Gryfitów (Pomorze Zachodnie)*, Turystyka Kulturowa, vol. 4 (2018), s. 95-112
- Duda T., 2018b, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu stargardzkiego*, Turystyka Kulturowa, vol.6 (2018), s. 115-136
- Duda T., 2019a, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu grodzkiego Szczecin*, Turystyka Kulturowa, vol.1 (2019), s. 142-165
- Duda T., 2019b, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu kamieńskiego*, Turystyka Kulturowa, vol.3 (2019), s. 180-201
- Duda T., 2019c, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu gryfińskiego*, Turystyka Kulturowa, vol.6 (2019), s. 103-125
- Duda T., Głabiński Z., Szostak D., 2019, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu białogardzkiego*, Turystyka Kulturowa, vol.5 (2019), s. 133-152
- Kondracki J., 1998, *Geografia regionalna Polski*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa
- Lewańska A., 2014, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu miasta Koszalina i powiatu ziemskiego koszalińskiego*, Turystyka Kulturowa, vol.11 (2014), s. 87-98
- Mikos von Rohrscheidt A., 2010, *Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy* (wyd.2), wyd. KulTour.pl, Poznań
- Audyt turystyczny Pomorza Zachodniego, 2014 na stronie: <http://www.turystyka.wzp.pl/programy-strategie-fundusze/audyt-turystyczny-województwa-zachodniopomorskiego> (dostęp z dn. 5.04.2020 r.)
- Statystyka regionalna GUS, 2020, na stronie: <https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/> (dostęp z dn. 5.04.2020 r.)